

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI MUDOFAA VAZIRLIGI

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O‘RTA MAXSUS
TA‘LIM VAZIRLIGI**

**NIZOMIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT PEDAGOGIKA
UNIVERSITETI**

“TASDIQLAYMAN”

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MUDOFAA VAZIRI

B. KURBANOV

» _____ 2021 yil

“TASDIQLAYMAN”

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY
VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRI

A. TOSHQULOV

» 07 _____ 2021 yil

**O‘zbekiston Respublikasi oliy ta‘lim muassasalariga “Chaqiriqqacha
harbiy ta‘lim” yo‘nalishi bo‘yicha qabul qilishda kasbiy (ijodiy)
imtihon o‘tkazish
DASTURI**

5111500 - “Chaqiriqqacha harbiy ta‘lim” yo‘nalishi uchun

Toshkent – 2021

Dastur Toshkent davlat pedagogika universiteti o'quv-uslubiy kengashida ko'rib chiqilgan va ma'qullangan. 2021 yil «22» may dagi 7 - sonli majlis bayoni.

Tuzuvchilar: A.A. Uzoqov. Nizomiy nomidagi TDPU, harbiy ta'lim fakulteti boshlig'i, podpolkovnik

A.Sotvoldiyev. Nizomiy nomidagi TDPU, Harbiy ta'lim fakulteti katta o'qituvchisi, dotsent.

Taqrizchilar: A.Axmedjanov. O'zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi Toshkent "Temurbeklar maktabi" CHQBT fani o'qituvchisi istefodagi podpolkovnik.

A.Baboyev. Buxoro davlat universiteti harbiy ta'lim fakulteti boshlig'i, podpolkovnik.

I. Kirish

O‘zbekiston Respublikasi oliy ta’lim muassasalariga “Chaqiriqqacha harbiy ta’lim” ta’lim yo‘nalishi bo‘yicha o‘qishga qabul qilish uchun tuzilgan kasbiy (ijodiy) imtihon o‘tkazish dasturi, O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2017-yil 9-oktyabrdagi “O‘zbekiston Respublikasi oliy ta’lim muassasalarining harbiy tayyorgarlik o‘quv bo‘linmalari to‘g‘risidagi Nizomni tasdiqlash to‘g‘risida”gi 809-son qarori va O‘zbekiston Respublikasi Mudofaa vazirligi hamda O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligining 2017-yil 5-dekabrdagi 34,27-2017 - son qaroriga (O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan 2018-yil 5-aprelda ro‘yxatdan o‘tkazilgan, ro‘yxat raqami 2995) muvofiq O‘zbekiston Respublikasi oliy ta’lim muassasalariga “Chaqiriqqacha harbiy ta’lim” ta’lim yo‘nalishi bo‘yicha qabul qilishda kasbiy (ijodiy) imtihon o‘tkazish tartibini belgilaydi.

II. Imtihonning asosiy maqsadi

Abituriyentlarning tanlagan yo‘nalishiga ta’luqli fan bo‘yicha bilim ko‘nikmalari va darajasini, abituriyent o‘zi tanlagan yo‘nalishi bo‘yicha ta’lim olish va kelgusida sohada ishlash imkoniyatini belgilaydigan ijodiy, jismoniy va fiziologik qobiliyatini baholashdan iborat.

Ushbu dastur O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021 yil 22 iyundagi “2021/2022 o‘quv yilida O‘zbekiston Respublikasi oliy ta’lim muassasalariga o‘qishga qabul qilishning davlat buyurtmasi parametrlari to‘g‘risida”gi PQ-5157-son Qarori va 2021/2022-o‘quv yilida abituriyentlarni o‘qishga qabul qilish jarayonida “koronavirus” pandemiyasi munosabati bilan, O‘zbekiston Respublikasidagi karantin davrida tadbiriq etilgan qonun va qoida talablariga amal qilinishini ko‘zda tutadi.

III. Abiturient bilimiga qo‘yladigan talablar:

Chaqiruvga qadar boshlang‘ich tayyorgarlik dasturi bo‘yicha

Abiturient:

- Chaqiruvga qadar boshlang‘ich tayyorgarlik o‘rta maxsus, kasb-hunar ta‘limi muassasalarining o‘quv dasturidagi umumdavlat majburiy o‘quv fani ekanligini;
- Chaqiruvga qadar boshlang‘ich tayyorgarlikning mohiyati, maqsadi va vazifasini;
- Chaqiruvga qadar boshlang‘ich tayyorgarlik dasturining umumiy mazmunini;
- Mustaqil O‘zbekiston Respublikasida Chaqiruvga qadar boshlang‘ich tayyorgarlikning tarixiy zaruriyati, uning bugungi kundagi ahamiyatini;
- O‘zbekiston Respublikasi Mudofaasi - davlatning muhim vazifasi ekanligini;
- O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi to‘g‘risida, O‘zbekiston Respublikasi Mudofaa doktrinasining mohiyati, maqsadi va xarakterini bilishi kerak.

3.1. Harbiy xizmat asoslari bo‘yicha

Abiturient:

- O‘zbekiston Respublikasining «Umumiy harbiy majburiyat va harbiy xizmat to‘g‘risida» hamda «Mudofaa to‘g‘risida»gi Qonunlari talablarini;
- O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "O‘zbekiston Respublikasi fuqarolarini harbiy ro‘yxati to‘g‘risida"gi Nizomni tasdiqlash to‘g‘risidagi qarorini;
- harbiy jinoyat, xizmatdan bosh tortganligi uchun ma‘muriy va jinoiy javobgarlik qonunchiligi haqidagi asosiy qoidalarni;
- O‘zbekiston Respublikasi mudofaa doktrinasining tinch sharoitda va urush vaqtida Qurolli Kuchlarning vazifalari, tarkibi, tuzilish prinsiplari, strategiyasi va qo‘llash shart-sharoitlarining asosiy qoidalarini;
- harbiy intizom asoslarini, harbiy nizom, uning harbiy qism va seksiyalar hayoti va faoliyatidagi o‘rnini, harbiycha xushmuomalalik qoidalarini, o‘zini tutish va harbiycha salomlashishni, askarning safga turishdan oldingi va safdagi majburiyatlarini;
- qurolli to‘qnashuvlar huquqining mohiyati, tamoyillari, harbiy zaruriyat va ularga rioya qilishning zarurligini bilishi kerak.

3.2. Otish tayyorgarligi bo'yicha

Abiturient:

- Kalashnikov avtomati, GP-25 stvol osti granatamyoti, parchalanuvchi qo'l va tankka qarshi granatalarining jangovar xususiyatlari, tuzilishi, ishlash prinsiplarini;
- qo'zg'almas va paydo bo'luvchi nishonlarga otish qoidalarini;
- avtomatni otishga tayyorlashni, unda qo'zg'almas va paydo bo'luvchi nishonlarga otish usullarini bajarishni;
- avtomatni tozalashni va moylashni;
- burchak kattaligi yordamida nishongacha bo'lgan masofani aniqlash usullarini;
- parchalanuvchi qo'l va tankka qarshi granatalarni, har xil holatda uzoqlikka va aniqlikka uloqtirish texnikasini;
- parchalanuvchi qo'l va tankka qarshi granatalarni uloqtirish mashqlarini bajarishni bilishi kerak.

Abiturient:

- "Chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik" o'quv fani dasturiga muvofiq pnevmatik miltiqdan otish mashqini bajarish malakasiga ega bo'lishi kerak.

3.3. Amaliy jismoniy tayyorgarlik bo'yicha

Abiturient:

- O'zbekiston Respublikasining "Jismoniy tarbiya va sport to'g'risida"gi Qonunini;
- yo'naltirilgan-jismoniy tayyorgarlik bo'yicha me'yorlarni;
- Qurolli Kuchlarda o'tkaziladigan jismoniy mashqlar majmualarini;
- to'siqlar yo'lagini yengib o'tish tartibini;
- yoshlarni sog'lomlashtirish bo'yicha o'tkaziladigan musobaqa va tadbirlar mohiyatini;
- tanani sog'lomlashtirish va chiniqtirish yo'lidagi estetik va gigienik talablarni bilishi kerak.

Abiturient:

- dasturda ko'zda tutilgan turnikda tortilish, 100 va 3000 metrga yugurish bo'yicha vaqt me'yorlarini bajara olish ko'nikma va malakasiga ega bo'lishi kerak.

3.4. Harbiy ish asoslari bo'yicha

Abiturient:

- zamonaviy armiyalarning qurol-aslaha va texnikalarini jangovar xususiyatlari haqida;
- umumqo'shin jangi asoslarini, askarning jangovar majburiyatini, o't ochish va manyovr (jang maydonida qo'shinlarning dushmanga zarba berish uchun qulay vaziyatni egallash maqsadidagi harakati) turlari va razvedka o'tkazish asoslarini;
- otish va kuzatish uchun joy tanlashni va uni jihozlashni;
- belgilangan maydonda kuzatuv olib borishni, joy atrofidagi narsalarga nisbatan nishonlarning joylanishini aniqlashni, kuzatuv natijalari to'g'risida axborot berishni;
- parchalanuvchi va tankka qarshi qo'l granatalarini qo'llashni;
- tankka qarshi minalarni o'rnatish, ular o'rnatilgan joylarni aniqlash va guruh (seksiya) tarkibida mina maydonlaridan yo'l ochib o'tishni; jang maydonida turli usullar bilan harakatlanish tartibini bilishi kerak.

3.5. Fuqaro muhofazasi bo'yicha

Abiturient:

- O'zbekiston Respublikasi hududida sodir bo'lishi mumkin bo'lgan favqulodda vaziyatlar va ularning kelib chiqish sabablari mohiyatini;
- ob'ekt va korxonalarda (ta'lim muassasalarida) fuqaro muhofazasining vazifalari va tashkiliy tuzilishini;
- aholini evakuatsiya qilish qoidalari va usullari, halokat, falokatlar tufayli zararlangan hududlarda favqulodda holatlarni bartaraf etish, qutqarish va boshqa shoshilinch chora-tadbirlarni tashkil etish hamda o'tkazish usullarini;
- O'zbekiston Respublikasi aholisini va milliy boyliklarini sodir bo'lishi mumkin bo'lgan falokat, halokat va tabiiy ofatlar oqibatlaridan himoya qilish maqsadida amalga oshirilayotgan umumdavlat chora-tadbirlari tizimini;

- xalq xo'jaligida qo'llaniladigan kuchli ta'sir etuvchi zaharli moddalar (KTEZM), radioaktiv va zaharlovchi moddalar, biologik (bakteriologik) va boshqa ommaviy shikastlovchi vositalarining ta'siridan muhofazalanishni;
- radiatsion, kimyoviy razvedka dozimetrik nazorat qilish uskunalarini ishga tayyorlashni;
- himoya inshootlarining vazifalari va tuzilishini;
- biron bir xavf haqida yoki xavf tug'ilganda aholini ogohlantirish tartibi, favqulodda vaziyatlar sharoitlarida o'zini tutish qoidalari va himoyalani sh usullarini;
- fuqaro muhofazasi signallari bo'yicha harakat qilishni bilishi kerak.

IV. Baholash mezonlari.

Kasbiy (ijodiy) imtihonlar OTMga o'qishga kirishda fanlar blokidagi o'rniga qarab (**II fanlar bloki – 63.0 ball**) abituriyentlarning umumjismaniy tayyorgarligi va o'q otish mashqini bajarish natijalari asosida baholanadi.

V. Umumjismaniy tayyorgarlik

5.1 Umumiy qoidalar

Abituriyentlarning umumjismaniy tayyorgarligi darajasi ularning mazkur Dasturda nazarda tutilgan tegishli mashqlarni bajarishini tekshirish orqali baholanadi.

Abituriyentlarga dastlab mashqlarni bajarishga qo'yiladigan talablar va mezonlar hamda mashqlarni bajarish tartibi imtihon o'tkazish bo'yicha komissiya tarkibiga kiritilgan mutaxassislar tomonidan tushuntiriladi.

Umumjismaniy tayyorgarlik darajasini baholash tadbirlariga abituriyentlar sport kiyimida hamda shaxsini tasdiqlovchi hujjati bilan kelishlari lozim.

Abituriyentlar quyidagi mashqlarni bajaradi:

- turnikda tortilish mashqi;
- 100 metrga yugurish mashqi;
- 3000 metrga yugurish mashqi.

5.2. Turnikda tortilish mashqi

Turnikda tortilish mashqini bajarishda:

bosh barmoq poya ichkarisidan ushlanadi, tana biroz rostlanadi, tizza bo'g'imi to'g'irlanadi, oyoq uchlari cho'ziladi, tovonlar birlashtiriladi;

iyak turnik poyasidan o'tgunga qadar qo'llar bukiladi;

harakat to'liq amalga oshirilishi bilan dastlabki holatga qaytiladi (osilish holati 1-2 soniya davom etadi).

Ushbu mashqni bajarishda oyoqlarni kerish, tanani harakatsiz holatda egish hamda oyoqlar bilan siltanma harakatlar qilish taqiqlanadi.

Juft tutilgan oyoqlarni 45° gacha bukishga ruxsat beriladi.

Abituriyentlarning turnikda tortilish mashqi to'rt bosqichli tizimda quyidagicha baholanadi:

12 marotaba va undan ko'p tortilganda — 6 ball;

10-11 marotaba tortilganda — 4,5 ball;

8-9 marotaba tortilganda — 3 ball;

1-7 marotaba yoxud umuman tortila olmaganda — 0 ball.

5.3. 100 metrga yugurish mashqi

quyi startdan amalga oshiriladi;

stadionning yugurish yo'lakchasi yoki qattiq qoplamli tekis joylarda o'tkaziladi.

Abituriyentlarning 100 metrga yugurish mashqi to'rt bosqichli tizimda quyidagicha baholanadi:

14,0 soniya ichida bajargan taqdirda — 6 ball;

14,1 — 14,4 soniyada bajargan taqdirda — 4,5 ball;

14,5 — 15,2 soniyada bajargan taqdirda — 3 ball;

15,3 soniyada va undan ko'p vaqtda bajargan taqdirda — 0 ball.

5.4. 3000 metrga yugurish mashqi

3000 metrga yugurish mashqlari stadionning yugurish yo‘lakchalari yoki tekis joylarida umumiy yoki alohida start berilgan holda o‘tkaziladi. Start va marra chiziqlari bir joyda belgilanishi mumkin.

Abituriyentlarning 3000 metrga yugurish mashqi to‘rt bosqichli tizimda quyidagicha baholanadi:

12,40 daqiqa va undan kamroq vaqt ichida bajargan taqdirda — 18 ball;

12,41 daqiqadan 13,20 daqiqagacha bajargan taqdirda — 14 ball;

13,21 daqiqadan 14,00 daqiqagacha bajargan taqdirda — 10 ball;

14,01 daqiqadan ko‘p vaqtda bajargan taqdirda — 0 ball.

5.5. Yakuniy qoidalar

Abituriyentlarning umumjismoniy tayyorgarligi darajasini baholash natijalari ularning uchta normativda to‘plangan ballar yig‘indisidan tashkil topadi.

Umumjismoniy tayyorgarlik sinovlaridan o‘tmagan abituriyentlarga mashqlarni takroriy bajarishga ruxsat berilmaydi.

Umumjismoniy tayyorgarlik sinovlarini topshirgan abituriyentlarga qaydnoma rasmiylashtiriladi.

Mazkur qaydnomada abituriyentlar tomonidan bajarilgan mashqlar va ular uchun qo‘yilgan ballar ko‘rsatiladi.

Qaydnoma imtihon o‘tkazish bo‘yicha komissiya raisi va a‘zolari tomonidan imzolanadi.

VI. O‘q otish tayyorgarligi

6.1 Umumiy qoidalar

Abituriyentlarni o‘q otish tayyorgarligi bo‘yicha nazorat normativi mazkur Dasturda nazarda tutilgan tegishli mashqlarni bajarishini tekshirish orqali baholanadi.

Abituriyentlarga dastlab mashqlarni bajarishga qo‘yiladigan talablar va mezonlar, mashqlarni bajarish tartibi hamda o‘q otish paytida xavfsizlik choralariga rioya qilinishi imtihon o‘tkazish bo‘yicha komissiya tarkibiga kiritilgan mutaxassislar tomonidan tushuntiriladi.

Abituriyentlarning o‘q otish tayyorgarligi pnevmatik miltig‘idan nishonga aniq otish mashqini bajarishi orqali baholanadi.

O‘q otish tayyorgarligi bo‘yicha nazorat normativni bajarish uchun abituriyentlar shaxsini tasdiqlovchi hujjati bilan kelishlari lozim.

6.2. O‘q otish tayyorgarligi bo‘yicha nazorat normativni bajarishga qo‘yiladigan talablar va mezonlar

Pnevmatik miltig‘idan nishonga aniq otish mashqini bajarish shartlari:

qurol — pnevmatik miltiq;

o‘q — qo‘rg‘oshinli;

nishon — 8-son nishon;

oraliq — 5 metr (nishondan stolning old chekkasigacha);

o‘qlar soni:

3 ta sinab ko‘rishga;

5 ta nazorat uchun;

o‘q otish holati — tik taqab turib, stolga tayangan yoki tik qotgan holda;

o‘q otish uchun vaqt — chegaralanmagan.

O‘q otish mashqini bajarish quyidagi tartibda baholanadi:

5 ta nazorat o‘qi bilan 40 va undan yuqori ochko to‘plasa — 33 ball;

5 ta nazorat o‘qi bilan 35 dan 39 ochkogacha to‘plasa — 25 ball;

5 ta nazorat o‘qi bilan 30 dan 34 ochkogacha to‘plasa — 18 ball;

5 ta nazorat o‘qi bilan 29 va undan past ochko to‘plasa — 0 ball.

6.3. Yakuniy qoidalar

Abituriyentlar o‘q otish mashqini bajargan nishonni ko‘zdan kechiradi, to‘plangan ochkolari bilan tanishadi hamda uni imzosi bilan tasdiqlaydi.

O‘q otish tayyorgarligi bo‘yicha nazorat normativini topshirgan abituriyentlarga qaydnoma rasmiylashtiriladi.

Mazkur qaydnomada abituriyentlar tomonidan to‘plagan ochko va ballar ko‘rsatiladi.

Qaydnoma imtihon o‘tkazish bo‘yicha komissiya raisi va a‘zolari tomonidan imzolanadi.

VII. Abituriyentlarning imtihon natijalari

Abituriyentlarning imtihon natijalari bo'yicha umumiy bali ularning umumjismaniy tayyorgarligi va o'q otish mashqini bajarish natijalari asosida aniqlanadi.

O'qishga kirishda imtihonni topshirishda to'plash mumkin bo'lgan maksimal ballarning 33,3 foizidan (21 ball) kam ball to'plagan abituriyentlar davlat test sinovlariga kiritilmaydi.

Imtihon yakunlari ballar miqdori sifatida imtihon ro'yxatiga kiritiladi. Mazkur hujjatlarning har biri komissiya raisi va qabul komissiyasining mas'ul kotibi tomonidan imzolanadi.

Imtihon natijalari Davlat test markaziga qabul komissiyasi belgilangan muddatlarda taqdim etiladi.

Reja-jadval bo'yicha imtihonlarga kelmagan abituriyentlar uchun qayta imtihon o'tkazilmaydi va ular davlat test sinovlariga qo'yilmaydi.

Imtihon natijalaridan norozi bo'lgan abituriyentlar qabul komissiyasi raisining buyrug'i bilan tuziladigan apellatsiya komissiyasiga apellatsiya berish huquqiga ega.

Apellatsiya komissiyasi tarkibiga komissiya faoliyatida ishtirok etmagan, O'zbekiston Respublikasi Mudofaa vazirligi mas'ul xodimlari hamda universitet xodimlari orasidan tuziladi.

Imtihon natijalari bo'yicha tushgan norozilik (apellatsiya) arizalari natijalar e'lon qilingan vaqtdan boshlab 24 soat davomida qabul qilinadi va apellatsiya komissiyasi tomonidan ko'rib chiqiladi.

NIZOMIY NOMIDAGI TDFU REKTORI
A. UMAROV

NIZOMIY NOMIDAGI TDFU HARBIIY
TA'LIM FAKULTETI BOSHIG'I
podpolkovnik

A. UZOQOV